

Ravatal a Dombon

A Dóm feljárója előtt a koporsót furgonra téve bevitték a templomba, ahol már várta a fekete posztós, egyszerű ravatal. Előtte zászmoly, amelyre kikészítették a főpásztori süveget és a pásztorbotot, ez azután rákerült a ravatalon elhelyezett koporsóra. A katalánk négy sarkán egy-egy kandalláber égett, köröskörül pedig nyolc gyertyaszál. A koporsótól kétoldalt ketlős és hármassal sorakoztak a koszorúk.

A koporsót kísérő menet elhelyezkedett a templomban, az orgonán Antos Kálmán székesegyházi zeneigazgató gyászindulót játszott, majd előadta Szenttamásy Almának erre az alkalomra írt és általa megzenésített gyászdalszerzeményét.

Ezután felzúdul a kóruson a székesegyházi vegyeskar előadásában a »Dies irae, dies illa« kezdetű gyászenek, majd dr. Heny Ferenc főesperes nagy papi segédlettel elmondotta a Mindenszentek litániáját. Ennek keretében ünnepélyes Szentségkítétel volt. Ezalkalommal a hívek a responsumoknál az »Uram, irtalmazz nekünk« és »Könyörögj érettünk« helyett »Irtalmazz neki« és »Könyörögj érte« mondatokkal feleltek. Óráció után a templomot megtöltő hívek elénekeltek a »Ments meg engem Uram az örök haláltól« kezdetű gyászeneket, ezzel a csütörtök esti gyászszertartás véget ért. A közönség nagy része ezután el távozott a templomból, azonban a hívek közül sokan visszaradtak, hogy résztvegyenek a Szentségimádással egybekötött éjszakai könyörgésben.

Közben rátelepedett a nűvös szeptemberi este a városra. Egyszerű beszédet, csak a székesegyház ablakain keresztül szivárgott ki a gyertyák világossága. Este 10 óra után ez a fény is kihunyott: légköztelmi irányiámpák hívték csak kék fényüket a dóm szentélyében a Szeged halotti érsek-püspökének koporsója körül térdelő és halotti zsolozsmákat mormoló szerzetesekre, apácákra és a késő éjszakai órákban is még nagyszámú a templomban imádkozó áhitatos hívekre.

Az esti gyorsvonattal Szegedre érkezett gróf Miklós János címzetes érsek, szombathelyi püspök, Scheffler János szalmári püspök, Bubrics János rosznyói püspök, báró Apor Vilmos győri püspök és Horváth Győző, kalocsai felszentelt püspök, akik dr. Grósz József kalocsai érsekkel végzik majd a pénteki temetési szertartást. A főpápa az állomásról a templomhoz hajtatott, és a ravatalnál imát mondottak.

A szegedi mozgóképészinházak az érsek-főpásztor ur elhunytával a várost ért súlyos gyászra való tekintettel a nagy halotti csütörtöki ünnepélyes fogadásának és a Dómban való felravatalozásának ideje alatt önkéntes elhatározással szüneteltették előadásait s ezzel szép kifejezést adtak a város hangulatának.

Az egyházmegyei papság gyászjelentése

Az érsek-püspök haláláról a csanádi egyházmegye apostoli kormányzója, a szegedi székeséptalan és az egyházmegye papsága a következő gyászjelentést adta ki:

A csanádi egyházmegye apostoli kormányzója és a szegedi székeséptalan, valamint az egyházmegye papsága szomorú szívvel jelenti, hogy

nagyméltósága és főszertartó moóri GLATTFELDER GYULA

pápai trónálló, római gróf, a csanádi egyházmegye érsek-püspöke, magyar királyi titkos tanácsos, a magyar országgyűlés felsőházának tagja, a Magyar Erdemrend Nagykeresztjének, a Ferenc József Rend Nagykeresztjének,

a Kormányzói Teljes Elismerés, a Magyar Vöröskereszt I. osztályú díszjelmévének és a Nemzetvédelmi Keresztnek tulajdonosa, Szeged város díszpolgára, az Országos Actio Catholica ügyvezető-elnöke, a Szent István-Akadémia tiszteleti tagja, a Katolikus Irók és Hírlapírók Országos Pázmány-Egyesülete elnöke, a Szent Imre Főiskolai Internátus Egyesület egyházi elnöke, a magyar kat. vallás- és kat. tanulmányalapokra felügyelő és azok kezelését ellenőrző bizottság, valamint az Országos Kat. Kongregációs tag-

ja, a szent hittudományok doktora és a budapesti Pázmány Péter-tudományegyetem hittudományi karának, valamint a kolozsvári Ferenc József-tudományegyetem jogi karának díszdoktora,

1943 augusztus 30-án, hétfőn este 8 órakor, áldásos életének 70-ik, pápaszentelésének 47-ik, püspökségének 33-ik évében, a betegek szentségével és a Szentatya áldásával megerősítve nemes lelkét visszaadta Teremtőjének.

Felejtethetetlen emlékü érsek-püspökünk és jószágos atyánk holtteste folyó

évi szeptember 2-án, csütörtökön délelőtti 9 órakor a budapesti egyetemi templomban tartandó ünnepes gyászmise és beszentelés után Szegedre fog szállítani, ahol szeptember 3-án, pénteken délelőtti 11 órakor az általa anynyira szeretett és minden alkotása közzé legjobban szívéhez kötött fogadalmi székesegyházban fog újabb rekviem és beszentelés után a boldog feltámadásig nyugalomba helyeztetni

Szeged, 1943 augusztus 31.

Az örök világosság fényeskedjék neki!

Nyilas alkonyból nem lesz mégegyszer nyilas hajnalhasadás!

Az egyszerű józan ész szerint a szavak arra valók, hogy kifejezzék a gondolatokat. A politikai beszédek pedig azért mondják, hogy a politikusok és pártok kifejtsek programjukat, céljukat és terveiket. Ha azonban a különböző nyilas csoportokban történt megnyilatkozásokat olvassa valaki, csodálkozva kell megállapítania, hogy

a szavak az igazi gondolatok elkódosítására, a beszédek pedig a valódi tervek minél mélyebb titokban tartására valók.

Mert akármelyik nyilas vezér vagy alvezér beszédét és írásait vizsgáljuk, azzal a furcsasággal találkozunk, hogy a szavak zűrzavaros halmazából az egymásra tördelt körmondatok össze-visszaságából, a hosszú lére eresztett fogadkozásokból és unalmas bőbeszédűséggel előadott célkitűzések-ből senki emberfia meg nem tudhatja, mit is akarnak hát voltaképpen a nagy nyilas pártvezérek, milyen tervekkel, reformokkal és intézményekkel akarják boldogítani és megváltani a magyar nemzetet.

Beszélnék uralkodó és feltörő új világnézetről, korszakalkotó új államrendről, a közösség új meghatározásáról, a megkezdett út kemény követéséről, a harc fel nem adásáról, a kockázat vállalásáról, csak arról az egyről nem, hogy

mi a csuda is hát voltaképpen ez az ő saját külön magyar nemzeti szocializmusuk,

mit akar ez csinálni az egész magyar étellel?

Miben áll ez a bizonyos új államrend? Mi a »napjaink diadalmas világnézete«? Mi az az új közösség, amelyet felvenni akarnak, mik a célok és mik az eszközök, amelyekért és amelyekkel harcolni akarnak, összességében és részleteiben miben áll az, amiről úgy fogadkoznak, hogy »amit vallottunk, valljuk, amit hittünk, hisszük, amit eslekedni kell, eslekedjünk!«

Ezt a kérdést nem is mi magunk vetjük fel, hanem az a számtalan érdeklődő levél, szóbeli kérdés, amelyet a józan magyar olvasók köréből intéznek hozzánk, akik a maguk őszinteségében és jóhiszeműségében nem tudják megérteni, hogy politikusok és pártok miért kezdenek most egyszerre karban kiabálni, hogy ők

igenis kitartanak

s hol értekezleten, hol lapok és folyóiratok hasábjain verik a mellüket, hogy ők azért mégis és annak ellenére, sőt, hogy igenis kitartanak, nem távoztak, nem sodródnak, nem változnak és nem hátrálnak? Azt viszont, hogy mi is az, amihez ilyen fennhangon ragaszkodnak s amiről ilyen nagy hangon kiabálnak, micsoda is voltaképpen — az általánosított kódos szavakon s már unalomig hallott s mindig az »új« felzúvel ellátott eszménymanyságokon kívül — az új életforma, az az új államrend, amit ők a magyar földön meg akarnak valósítani, arról — hallgatunk! Nem beszélve arról, hogy voltaképpen még egymás között sem tisztázták saját külön

alapfogalmaikat s a Hűségházi Legfőbb Akarat s a vele ádáz testvérharcban álló többi pártvezérek és párttrónörökösök semmiképpen sem tudták programjaikat közös nevezőre hozni, a nagy nyilvánosság semmivel sem tud többet terveikről, bár tonnaszám használták el rá a papirost és megszámlálhatatlan mértékben a szavakat, mint amikor először kezdték hirdetni pártjaik, frakcióik és különböző vezéreik ugynevezett »eszmérendszerét«.

Nos, megnyugtathatunk mindenkit, ha eddig nem beszéltek világosan és félre nem érthetően, ezennel még kevésbé fognak.

Egyszerűen azért nem, mert nem tudják, vagy nem merik megmondani a magyar népnek, hogy voltaképpen miről is volna szó... Amíg folytonosan valami homályos népfelzabodításról és új nemzetközösségi építésről szavalnak,

gondosan kerülnek s a világról ki nem mondanak azt az igazságot, hogy céljuk a saját külön parancsuralmuk a nemzet felett,

a magyarság ősi életformájának felrugása és félredobása és a nemzet nyakára

pártidiktatura

ültetése! Hogy legfőbb fokon ki gyakorolná náluk ezt a diktatúrát, azt természetesen nem döntötték el, mert hiszen éppen ez az, ami körül egymás között veszekesznek. Az azonban kétségtelen, hogy tervük, a munkálamnak nevezett totális pártállam, ez pedig más nemzetek, más történelmi körülmények és más társadalmi fejlődés következtében előállott állami, gazdasági és társadalmi berendezkedésének szolgai lemásolása.

Mert ugyan mit jelent az egyik pártvezetőnek az a minap elhangzott kijelentése, hogy a keresztény testvériség, amint azt Szent István király hirdette, ha tiszteletreméltó fogalom volt is a régi időkben, »ma már nem elegendő« s újból akkor tér a helyes jövő útjára, ha napjaink diadalmas világnézete alapján elfogadják a népi önfelépítést szolgáló nemzeti szocialista államrendet: mert szerinte »a legdicsőbb mult sem jogosít fel arra egy népet, hogy a jövőt oly utakon munkálja, amelyek a változott viszonyok mellett nem a dicsőség, hanem az enyészet útjává válnak, amelyek nem a továbbfejlődés, hanem a maga elhagyás útjai«.

Természetesen az enyészet útja a magaelhagyás útja az, ha a nemzet továbbra is kitart a szentistváni magyar keresztény királyság alkotmányos államberendezése mellett, ha megőrzi a nemzeti önkormányzatot, ha fenntartja a törvényhozói, végrehajtói és bírói államhatalom szétválasztását és egyensúlyát, szóval — ha nem szolgáltatja ki az országot a nyilas párt parancsuralmának.

Erről kellene őszintén és nyíltan beszélniök a nyilas pártoknak és vezéreiknek... Csak hogy valószínűleg már ők is tisztában vannak vele, hogy

ez az új államrendszer, ez az új világnézet, ez az új közönség nem kell a magyar nemzetnek!

A magyar nép tisztában van a nemzeti szabadság és az emberi méltóság értékével, pontosan tudja, hogy a keresztény alkotmányos királyság biztosítja számára, hogy róla nélküle senki se dönthesse s hogy saját sorsának intézésére meg legyen az állampolgárt megillető befolyása.

Olyan tervekkel kimenni a magyar nép elé, amelyek azt kiskorúsítani akarják, amelyek meg akarják fosztani a nemzet öszességét attól, hogy maga dönthesse életét és sorsát intézéséről, amelyek el akarják venni a századokon át megörökölt szabadságot és megcsufolják azt az emberi méltóságot, amelyre a magyar mindig olyan büszke volt — képtelenség!

Mivel pedig a nyilas vezetők és pártcskák ezt imár maguk is jól tudják, azért nem beszélnek világosan, azért kódosítanak s azért tartják mélységesen titokban igazi céljaikat.

A kérdés csak, meddig fog tartani ez a játék? Meddig hangzanak még a szónoklatok a zászlóról, kitartásról, helytállásról, keresztméről, új államrendről és »új« diadalmas világnézetről?

Aligha sokáig!

A Hűség Házában egyik fő szellemi mozgatója — akitől ama híres törvényjavaslat származik, amely népcsoportokra akarta bontani a szentistváni országot s akit ezért, mint a nemzeti hűség ellen vétőt, kivetett magából a magyar képviselőház, — maga mondja azt, hogy híveiknek száma a századot haladja meg. Hogyan mernek tehát a tízenötmillió országban ilyen törpe kisebbség nevében uralmat, hatalmat, sőt pártihatalmi parancsuralmat követelni maguknak? Akármennyit kiabálnak, fogadkoznak, szónokolnak és irnak, a letagadhatatlan ténnyel szembe kell nézniök:

elfogy a regimentjük!...

Az a veszedelem, hogy félrevezetett tömegek politikai bódulata következtében akár egyik, akár másik nyilas párt, akár e frakciók összessége meg tudja szerezni magának az ország többségét, szerencsére már régen szertefoszlott.

Nincs komoly politikai tényező, aki elhigye, hogy a nyilas alkonyból még egyszer nyilas hajnalhasadás lehessen...

De éppen ezért úgy illenék, hogy a nagy nemzeti megpróbáltatás idején ezek a legények csendesebben vigadjanak, — mielőtt végképpen hazamenének...

A magyarság parancsuralmát és pártidiktatúrát elfogadni nem fog soha. A szabadságot pedig, amelynek véres zászlóit itt hordozzák, ahogya költő szavait száz éve énekeltük, — sem a Hűség Házi Legfőbb Akarat kedvéért, sem egyéb nyilas és fényilas honmentő vezérek kedvéért megtagadni, elakadni vagy elárulni nem fogja.